

MAHARSHI DAYANAND SARASWATI UNIVERSITY, AJMER

पाठ्यक्रम SYLLABUS

SCHEME OF EXAMINATION AND COURSES OF STUDY

FACULTY OF ARTS & SOCIAL SCIENCE

M.A. Urdu

M.A. Urdu (Prev) & (Final)

2009-10 से प्रभावी(w.e.f.)

सत्र 2013-14

महर्षि दयानन्द सरस्वती विश्वविद्यालय, अजमेर

NOTICE

M.D.S.U. Syllabus / M.A. Urdu / 3

1. Change in Statutes/Ordinances/Rules/Regulations/ Syllabus and Books may, from time to time, be made by amendment or remaking, and a candidate shall, except in so far as the University determines otherwise comply with any change that applies to years he has not completed at the time of change. The decision taken by the Academic Council shall be final.

सूचना

1. समय-समय पर संशोधन या पुनः निर्माण कर परिनियमों / अध्यादेशों / नियमों / विनियमों / पाठ्यक्रमों व पुस्तकों में परिवर्तन किया जा सकता है, तथा किसी भी परिवर्तन को छात्र को मानना होगा बशर्ते कि विश्वविद्यालय ने अन्यथा प्रकार से उनको छूट न दी हो और छात्र ने उस परिवर्तन के पूर्व वर्ष पाठ्यक्रम को पूरा न किया हो। विद्या परिषद द्वारा लिये गये निर्णय अन्तिम होंगे।

एम.ए. उर्दू

यह परीक्षा नौ प्रश्न पत्रों पर आधारित होगी (चार प्रश्न पत्र एम. ए. पूर्वार्द्ध और पाँच प्रश्न पत्र एम.ए. फाइनल में होंगे) प्रत्येक प्रश्न पत्र की परीक्षा का समय 3 घंटों पर आधारित होगा। हर प्रश्न पत्र 100 अंकों पर आधारित होगा। प्रश्न पत्रों का विभाजन इस प्रकार है।

एम.ए. (प्रीवियस)

पेपर I	: नज़्म व गज़ल
पेपर II	: नस्र (दास्तान, नॉविल, अफसाना, ड्रामा)
पेपर III	: स्पेशल स्टडी ऑफ ए प्रोजराइटर और पोइंट (1. गालिब, 2. हाली, 3. मौलाना अबुल कलाम आजाद, 4. इकबाल, 5. फ़ैज़ अहमद फ़ैज़, 6. सरसैयद अहमद ख़ाँ, 7. प्रेमचन्द)
पेपर IV	: हिस्ट्री ऑफ़ उर्दू लिटरेचर एम.ए. (फ़ाइनल)

पेपर V	: क़सीदा, मर्सिया, मसनवी
पेपर II	: तनकीद व तहकीक
पेपर VII (A)	: सन्सीडिएरी लैंग्वेज—फ़ारसी अथवा
पेपर VII (B)	: तन्ज़ो मिज़ाह
पेपर VIII (A)	: मजमून निगारी अथवा
पेपर VIII (B)	: सूफ़िज़्म
पेपर VIII (C)	: डिज़रटेशन (Dissertation)
पेपर IX (A)	: जनरल सर्वे ऑफ़ उर्दू लिटरेचर

प्रथम प्रश्न पत्र**नज़्मो गज़ल**

समय : 3 घंटे

अंक : 100

कुल पाँच सवालात हल करना है। प्रत्येक इकाई से एक सवाल करना अनिवार्य होगा। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

खण्ड 'अ'

(इस सवाल के दोनों हिस्से लाज़मी होंगे)

- (अ) गज़ल के दस अशआर में से पाँच अशार की तनकीदी तशरीह।
(ब) मनजूमात के तीन इकतेबासात दिये जायेंगे। जिनमें से दो की तनकीदी तशरीह।

खण्ड 'ब'

- (अ) गज़ल की सिन्फ़ और गज़ल से संबंधित आलोचनात्मक प्रश्न।
 (ब) वली, मीर, गालिब, दाग़, फिराक की गज़ल गोई पर सामान्य आलोचनात्मक प्रश्न।

खण्ड 'स'

- (अ) सिन्फ़े नज़्म और नज़्म के दीगर पहलुओं पर तनकीदी प्रश्न।
 (ब) नज़ीर अकबरआबादी, अकबर इलाहाबादी, इकबाल, फ़ैज़, जोश की नज़्म निगारी पर तनकीदी प्रश्न।

पाठ्यक्रम पुस्तकें :

1. मुताला-ए-वली-शारिब रुदौलवी (रदीफ 'अलिफ') प्रथम बीस गज़लें।
2. इनतेखाबे कलाम-ए-मीर, संपादक-डॉ. मोहम्मद हसन (रदीफ 'अलिफ') प्रथम बीस गज़लें।
3. दीवान-ए-गालिब, संपादक मालिकराम (रदीफ 'य') प्रथम बीस गज़लें।
4. आफताबे दाग़ (रदीफ 'नून') प्रथम बीस गज़ले।
5. गुले नग्मा, फिराक गोरखपुरी (प्रथम बीस गज़ले)
6. नज़ीर अकबरआबादी : आदमी नामा, होली नामा
7. अकबर इलाहाबादी- इक बुते सिमी बदन से कर लिया लन्दन में अक़द, बर्कें कलीसा, सय्यद से आज हज़रतें वाइज़ ने यह कहा।
8. इकबाल : तुलू-ए-इस्लाम, मस्जिदे कुतूबा।
9. फ़ैज़ : मुझसे पहली सी मोहब्बत मेरी मेहबूब न माँग, सुन्हे आज़ादी।
10. जोश : जामुनवालियां, शिकस्ते जिन्दों का ख्वाब।

सहायक पुस्तकें :

1. वली गुजराती द्वारा जहीरुद्दीन मदनी
2. मीर हयात और शायरी द्वारा डॉ. ख्वाजा अहमद फारूकी।
3. आहंगे गालिब द्वारा डॉ. यूसुफ हुसैन खॉं।
4. उर्दू गज़ल द्वारा डॉ. यूसुफ हुसैन खॉं।
5. मीर और मीरयात द्वारा डॉ. मजनु गौरखपुरी।
6. गालिब शरूस और शायर मजनु गौरखपुरी।
7. कुल्लियाते इकबाल-(सदी एडीशन) संपादित द्वारा - एजूकेशनल बूक आउस अलीगढ़
8. रूहे इकबाल-द्वारा डॉ. यूसुफ हुसैन खॉं।
9. अकबर इलाहाबादी समाजी व सियासी मुतालेआ-द्वारा अफशां ज़फर
10. इकबाल फलसफ़ी और शायर - विकार अजीम
11. इकबाल की शैरी जवान - डॉ. सैयद सादिक अली
12. इकबाल के शैरी असालीब - डॉ. सैयद सादिक अली

13. नई नज़्म का सफ़र-द्वारा खलीलुर्हेमान आजमी
14. नई नज़्म की करवटें- डॉ. वज़ीर आगा
15. उर्दू में तवील नज़्म निगारी द्वारा आर .ए. काज़मी
16. त्रैमासिक नखलिस्तान, राजस्थान उर्दू अकादमी जयपुर अंक 11, शुमारी 2 (जुलाई से सितम्बर 1990)

द्वितीय प्रश्न पत्र-नस्र (दास्तान, नॉविल, अफसाना , ड्रामा)
 समय 3 घंटे अंक : 100

कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। हर इकाई से एक प्रश्न हल करना लाज़मी होगा।

खण्ड 'अ'

दिये गये तीन नज़्मी इकतेबासात में से दो की तनकीदी तशरीह मय हवाला-ए-सैय्याको सबाक (यह प्रश्न अनिवार्य होगा)

खण्ड 'ब'

दास्तान और नॉविल पर जनरल सवालात।
 बागो बहार, मीर अम्मन, तोबतुनुसूह-नज़ीर अहमद- उमरावजान अदा, मिर्जा मोहम्मद हादी रूसवा पर तनकीदी सवालात।

खण्ड 'स'

1. अफसाना और ड्रामे पर जनरल सवालात
2. वारदात (प्रेमचन्द) अन्नदाता (कृष्णचन्द) सिल्वरकिंग (आगाहश), अनारकली (इम्तियाज़ अली ताज) पर तनकीदी सवालात।

पाठ्यपुस्तकें :

1. बाग व बहार द्वारा मीर अम्मन
2. तोबतुनुसूह द्वारा डिप्टी नज़ीर अहमद
3. उमरावजान द्वारा मिर्जा मोहम्मद हादी रूसवा।
4. वारदात द्वारा प्रेमचंद।
5. अन्नदाता द्वारा कृष्ण चन्द्र
6. सिल्वर किंग द्वारा आगाहश
7. अनारकली द्वारा इम्तियाज़ अली ताज

सहायक पुस्तकें :

1. फ़ने दास्तानगोई द्वारा कलीमुददीन अहमद
2. नया अफसाना द्वारा विकार अजीम
3. उर्दू नॉविल की तारीख द्वारा अली अब्बास हुसैनी
4. उर्दू ड्रामा तारीख व तनकीद द्वारा इशरत रहमानी
5. बागो बहार संपादक सलीम अख्तर (मुकदमा)

6. उर्दू ड्रामा का इरतेका द्वारा इशरत रहमानी
7. प्रेमचन्द कहानी का रेहनूमा द्वारा डॉ. जाफर रज़ा
8. दास्तान से अफसाने तक द्वारा विकार अज़ीम
9. मुंशी प्रेमचन्द शखसियत और कारनामे द्वारा कमर रईस
10. हमारी दास्तानें द्वारा विकार अज़ीम
11. उर्दू ड्रामा रिवायत और तजुर्बा डॉ. अतिया निशात
12. उर्दू की नसी दास्ताने द्वारा डॉ. ज्ञानचन्द जैन
13. नॉविल का फन द्वारा अबुल कलाम कासमी
14. उर्दू दास्तान तहकीक व तनकीद द्वारा डॉ. कमरूल हुदा फरीदी

तृतीय प्रश्न पत्र:

स्पेशल स्टडी ऑफ ए पॉइंट और प्रोजेराइटर

- (1. गालिब, 2. हाली, 3. मौलाना अबुल कलाम आज़ाद, 4. इकबाल, 5. फ़ैज़ अहमद फ़ैज़, 6. सर सैयद अहमद ख़ाँ, 7. प्रेमचन्द)

समय : 3 घंटे

अंक : 100

केवल पाँच सवालात पूछें जायेंगे। प्रत्येक इकाई से एक सवाल करना अनिवार्य होगा। प्रश्न प्रथम करना जरूरी है।

खण्ड 'अ'

- (अ) दिये गये नसी अथवा मन्जूम इकतेबासात की तनकीदी तशरीह जो कोर्स में शामिल शायर या नस्र निगार की तखलीक होगी। (इस प्रश्न में आन्तरिक छूट उपलब्ध रहेगी)
- (ब) कोर्स में शामिल शायर या नस्र निगार की सवानेह उमरी और हालाते ज़िन्दगी।

खण्ड 'ब'

कोर्स में शामिल शाइर या नस्र निगार के अदबी कारनामों का तनकीदी जाएजा।

खण्ड 'स'

कोर्स में शामिल शाइर या नस्र निगार पर जनरल सवालात।

चतुर्थ प्रश्न पत्र : हिस्ट्री आफ उर्दू लिटरेचर

समय : 3 घंटे

अंक : 100

केवल पाँच प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न करना अनिवार्य होगा। प्रश्न पत्र तीन इकाईयों में विभक्त होगा।

खण्ड 'अ'

- (अ) उर्दू ज़बान की इब्बोदा
(ब) दकन में उर्दू नस्र का इर्तका
(स) तारीखे अदबे हिन्दी :
(1) वीरगाथा काल (2) रीतिकाल (3) भक्तिकाल

खण्ड 'ब'

- (अ) शिमाली हिन्द में उर्दू नस्र का इरतेका
(ब) देहली और लखनऊ का दबिस्तान शायरी
(स) उर्दू शायरी की जदीद असनाफ : आजाद नज़्म, मुअर्रा नज़्म, नसी नज़्म।

खण्ड 'स'

- (अ) जदीद शायरी (ब) तरक्की पसन्द अदब
(स) उर्दू अदब पर मगरिबी असरात
सहायक पुस्तके :

1. दकन में उर्दू द्वारा नसीरुददीन हाशमी
2. मुकदमा-ए-तारीख -ए-जबाने-ए-उर्दू द्वारा डॉ. मसूद हुसैन ख़ाँ
3. दिल्ली का दबिस्ताने शायरी द्वारा नूरुल हसन हाशमी
4. लखनऊ का दबिस्ताने शायरी द्वारा अबुल्लैस सिद्दीकी
5. तारीखे अदब उर्दू द्वारा डॉ. नूरुल हसन नकवी
6. तारीखे अदब उर्दू द्वारा डॉ. जमील जालिबी
7. उर्दू की लिसानी तारीख द्वारा डॉ. मिर्जा खलील अहमद बेग
8. तरक्की पसंद अदब द्वारा डॉ. सरदार जाफरी
9. हिन्दी अदब की तारीख द्वारा डॉ. मोहम्मद हसन
10. नए अदबी रूजहानात द्वारा डॉ. एजाज़ हसन
11. दकनी अदब की तारीख द्वारा डॉ. मोहियुद्दिन कादरी जोर
12. अदबी नस्र का इरतेका द्वारा डॉ. शहनाज़ अज़ुम
13. उर्दू शायरी का फन्नी इरतेका द्वारा डॉ. फरमान फतेहपुरी (विषय से सम्बन्धित मजामीन के संदर्भ में)
14. उर्दू अदब पर मगरिबी असारात द्वारा डॉ. हामिदी काशमीरी।

एम.ए. (फाइनल) उर्दू

समय : 3 घंटे

अंक : 100

पंचम प्रश्न पत्र : कसीदा, मर्सिया, मसनवी

केवल पाँच प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

खण्ड 'अ'

- (क) कसीदा, मर्सिया, मसनवी से माखूज इकतेबासात की तनकीदी तशरीह।
(यह प्रश्न अनिवार्य होगा।)
- (ब) सोदा, ज़ोक, मोहसीन काकोरवी और सिन्फे कसीदा पर तनकीदी और जनरल सवालात।

खण्ड 'ब'

- (अ) जमीर, मीर अनीस, मिर्जा दबीर और सिन्फे मर्सिया पर तनकीदी और जनरल सवालात।

खण्ड 'स'

- (अ) मीर हसन, पण्डित दयाशंकर नसीम, नवाब मिर्जा शौक और सिन्फे मसनवी पर तनकीदी और जनरल सवालात।

पाठ्य पुस्तकें :

1. सौदा : उठ गया बहमन व देका चमनिसतों से अमल
2. जौक : जहे निशात अगर कीजिए इसे तहरीर
3. मोहसीन काकोरवी : सम्ते काशी से चला जानिबे मथुरा बादल
4. जमीर : किस नूर की मजलिस में मेरी जल्वागरी है।
5. अनीस : जब कता की मुसाफ़ते शब आफताब ने
6. दबीर : पैदा शुआ-ए-मैहर की मिकराज जब हुई
7. मीर हसन : मसनवी सेहरूल बयान
8. दयाशंकर नसीम : गुलज़ारे नसीम
9. नवाब मिर्जा शौक : जहरे इश्क

सहायक पुस्तकें :

1. उर्दू कसीदा निगारी द्वारा उम्मे हानी अशरफ
2. उर्दू कसीदा निगारी का तनकीदी जाएजा द्वारा डॉ. मेहमूद इलाही
3. उर्दू में कसीदा निगारी द्वारा डॉ. अबू मोहम्मद सहर
4. उर्दू मर्सिया द्वारा सिफारिश हुसैन
5. उर्दू मर्सिया का इरतेका द्वारा डॉ. मसीहुज़्ज़मा
6. मवाज़ना-ए-अनीस व दबीर द्वारा शिबली नोमानी
7. उर्दू मसनवी शिमाली हिन्द में द्वारा डॉ. ज्ञानचन्द जैन
8. उर्दू मसनवी का इरतेका द्वारा अब्दुल कादिर सरवरी
9. उर्दू मसनवी निगारी द्वारा डॉ. मोहम्मद अकील
10. अनीस शनासी द्वारा डॉ. फज़ले इमाम
11. उर्दू मर्सिया निगारी द्वारा उम्मे हानी अशरफ

षष्ठम् प्रश्न पत्र : उर्दू तनकीद और तहकीक

समय : 3 घंटे

अंक : 100

कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक इकाई में से एक प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

खण्ड 'अ'

- (अ) तनकीद की तारीफ और माहियत
(ब) फारसी अरबी और अंग्रेजी में तनकीद के उसूल और नजरियात
(स) तहकीक की तारीफ और तरीका-ए-कार
(द) तनकीद और तहकीक का बाहमी रिश्ता

खण्ड 'ब'

- (अ) इब्तेदायी तनकीदी तजकरे-निकातुशोअरा तजकरा-ए-शोरा-ए-उर्दू और गुलशन-ए-बेखार के हवाले से।
(ब) उर्दू तहकीक निगारी की तारीख
(स) अमली तनकीद - गजल, नज्म, मर्सिया, नाविल, अफसाना और ड्रामा।

खण्ड 'स'

- (अ) तनकीद के मुख्तलिफ असालीब-तास्सुराती इश्तेराकी नफसियातीए हैयती और माबाद-ए-जदीद तनकीद का तआरुफ।
(ब) उर्दू के अहम नक्काद-हाली, शिबली, एहतेशाम हुसैन, मजनूँ गोरखपुरी, आल-ए-अहमद सुरुर, कलीमुद्दीन अहमद, मोहम्मद हसन, और शम्सुर्रहमान फारुकी
(स) अब्दुल हक और महमूद शिरानी की तहकीकी खिदमात।
(द) बाग-ओ-बहार मुरत्तब रशीद हसन खॉ का खुसूसी मुतालिया (सिर्फ मुकददमा)

सहायक पुस्तकें :

1. फिक्शन की तनकीद के चन्द मसाईल-आबिद सुहैल
2. फन-ए-अफसाना निगारी-बकार अजीम
3. कारी असास तनकीद- गोपी चन्द नारंग
4. माबादियात-ए-तहकीक - टी.ए. अलवी
5. मगरिबी तनकीद के उसूल-सज्जाद बाकर रिजवी
6. मआसिर उर्दू तनकीद-मसाईल व मेलानात-शारिब रदोलवी
7. तहकीक का फन - ज्ञान चन्द जैन
8. बाग-ओ-बहार मुरत्तबा रशीद हसन खॉ (सिर्फ मुकददमा)
9. मुकददमा शेर-ओ-शायरी - हाली
10. शेर-उल-अजम हिस्सा अब्बल, दोम - शिबली

11. उर्दू तहकीक - मसाईल-ओ-तजजिया
12. तनकीदी नजरियात-हिस्सा अब्वल व दोम
13. उर्दू तनकीद के बुनियादी मसाईल - आल-ए-अहमद सुरुर
14. उर्दू नाविल की तनकीदी तारीख-अहसन फारुकी
15. उर्दू डामा-इशरत रहमानी

सप्तम प्रश्न पत्र (अ) सब्सीडीएरी लैग्वेंज-फारसी

समय 3 घंटे

अंक : 100

कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक इकाई में से एक प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा।

खण्ड 'अ'

- (अ) तीन नसी इकतेबासात में से दो का उर्दू में अनुवाद अंक 20
- (ब) मसनवी के पाँच अशआर की उर्दू में तशरीह अंक 30
- (स) गज़ल के चार अशआर या दो रुबाइयात की उर्दू में तशरीह

खण्ड 'ब'

किसी एक शायर या नस निगार की हयात और अदबी खिदमात पर सवालात। अथवा किसी एक सबक का खुलासा। अंक 20

खण्ड 'स'

उर्दू जुमलों का फारसी में तर्जुमा (दस में से पाँच जुम्ले करना है)

अंक 15

फारसी कवाइद : (दस में से कोई पांच की तारीफ मय मिसाल) अंक 15

इस्म, ज़मीर, सिफत, फ़ेल, इस्मे मफ़्चूल, मसदर, मुजारे, फ़ेले माज़ी और उसकी किस्में, हाल, मुस्तकबिल, ईहाम, तज़ाद, तशबीह, इस्तेआरा, लफ़फोनश, मुरत्तब और गैर मुरत्तब, तलमीह, हुस्न-ए तालील, तज़ोहुल-ए आरिफाना, मिराआतुल्लजीर

पाठ्यपुस्तकें :

इन्तेखाबे नस व नज़्म फारसी बराए एम.ए. सम्पादित द्वारा विभाग, मुस्लिम विश्वविद्यालय, अलीगढ़।

निम्नलिखित भाग पाठ्यपुस्तक में सम्मिलित नहीं है-

- (अ) नज़्म (1) मसनवी अमीर खुसरो (2) गज़लियात-ए-गालिब
- (ब) नस (1) काबूस नामा (2) रूकआत-ए-आलमगीरी

सहायक पुस्तकें :

- (1) फारसी ग्रामर द्वारा सैयद इसहाक अली
- (2) ईरानी ज़बान का कायदा द्वारा अब्दुल मन्ान बेदिल
- (3) तारीखे अदबियाते ईरान (उर्दू तर्जुमा) द्वारा एस. मुबारिजुद्दीन रिफात

सप्तम प्रश्न पत्र (ब) तन्ज़ो-मिजाह

समय : 3 घंटे

अंक : 100

कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक इकाई में से एक प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

खण्ड 'अ'

तन्ज, मिजाह, बजलासन्जी-व-जराफत की तारीफ और आगाजो इरतेका

खण्ड 'ब'

- (अ) उर्दू में मआसिराना मिजाहिया अदब
- (ब) खन्दों (रशीद अहमद सिद्दीकी), पतरस के मज़ामिन (पतरस बुखारी), बहर हाल (मुज्तबा हुसैन) पर तनकीदी और जनरल सवालात।

खण्ड 'स'

कुल्लियाते अकबर (सिर्फ मिजाहिया हिस्सा) मता-ए-वाही (रज़ा वाही नकवी), मिन्टों के अफसाने (सआदत हसन मिन्टो), ज़र गुजिशत (मुश्ताक अहमद युसूफी), उल्टा दरख्त (कृष्णचन्द्र), रांग नम्बर (शफीक फरहत) पर तनकीदी व जनरल सवालात।

पाठ्यपुस्तकें :

1. खन्दों द्वारा रशीद अहमद सिद्दीकी
2. पतरस के मज़ामिन-द्वारा पतरस बुखारी
3. बहरहाल- मुज्तबा हुसैन
4. कुल्लियाते अकबर इलाहबादी (सिर्फ मिजाहिया हिस्सा)
5. मताए वाही, द्वारा रज़ावाही नकवी (सिर्फ इबतेदाई 50 पेज)
6. मिन्टों के अफसाने द्वारा सआदत हसन मिन्टो
7. ज़र गुजिशत द्वारा मुश्ताक अहमद युसूफी
8. उल्टा दरख्त-कृष्ण चन्द्र
9. रांग नम्बर द्वारा शफीक फरहत

सहायक पुस्तकें :

1. अलीगढ़ मैगज़ीन तन्ज़ो मिजाह नम्बर
2. तन्जियात व मुजहेकात द्वारा रशीद अहमद सिद्दीकी
3. उर्दू अदब में तन्ज़ो मिजाह द्वारा वजीर आगा
4. शाहकार, तन्ज़ो मिजाह नम्बर
5. आजकल, तन्ज़ो मिजाह नम्बर
6. उर्दू अदब में तन्ज़ो मिजाह द्वारा फारुक काकोरवी
7. जदीद उर्दू अदब द्वारा डॉ. मोहम्मद हसन

8. आज का उर्दू अदब द्वारा डॉ. अबुल्लैस सिद्दीकी
9. उर्दू नॉवील में तन्जो मिजाह द्वारा शमा जैदी
10. उर्दू अदब में तन्जो मिजाह द्वारा ताहिर तौसवी

अष्टम प्रश्न पत्र (अ) मजमून निगारी अथवा (ब) सूफिज़्म
अथवा

(स) डिज़रटेशन

(अ) मजमून निगारी

समय 3 घंटे

अंक 100

किन्हीं दो विषयों पर मजमून लिखना होगा। दोनों मजमून 50-50 अंकों के होंगे

(ब) सूफिज़्म

समय 3 घंटे

अंक 100

कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक इकाई में एक हल करना अनिवार्य होगा। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

खण्ड 'अ'

(अ) तसव्वुफ की तारीफ और रिवायत (ब) हिन्दुस्तान में मिस्तीसिज़्म का इरतेका

(स) तसव्वुफ का खुसूसी अहद

खण्ड 'ब'

(अ) वहदतउल वजूद और वहदतउल शहूद (ब) तसव्वुफ, हिन्दुस्तानी तसव्वुर और भक्ति तहरीक (स) तसव्वुफ का हिन्दुस्तानी समाज पर असर

खण्ड 'स'

(अ) तसव्वुफ में शरीयत और तरीकत का तसव्वुर

(1) ख्वाजा मोईनुद्दीन चिश्ती (2) ख्वाजा निजामुद्दीन औलिया (3) बाबा शेख फरीद

(ब) उर्दू नसब व नज़्म में तसव्वुफ

(1) ख्वाजा मखदूम (2) बन्दा नवाज़ गैसू दर्राज (3) शेख बुरहानुद्दीन जानम (4) वली (5) सिराज (6) मिर्जा मजहर जानेजाना (7) मीर (8) दर्द (9) असगर गौन्डवी

सहायक पुस्तकें :

1. इन्साइक्लोपेडिया ऑफ इस्लाम द्वारा मैसिजनर
2. तारीखे मशायखे चिश्त द्वारा के. ए. काजमी
3. एन इन्ट्राडक्शन टू इस्लाम मिस्टिसिज़्म द्वारा ए. जी. एनबरी

4. इस्लाम का असर हिन्दुस्तानी तमददून पर द्वारा डॉ. तारा चन्द
5. फवाइदुल फवाद (इरान) द्वारा मीर हसन खलाई
6. कशफुल माहजूब (इरान) द्वारा दातागंज बख्श
7. किताबुल उलमा
8. आइने मारेफत द्वारा ऐजाज़ हुसैन
9. तसव्वुफ इस्लाम द्वारा डॉ. मौलाना अब्दुल माजिद दरियाबादी
10. मबाहिस व मसाइल द्वारा जिया अहमद बदायूनी
11. तसव्वुफ और उर्दू शायरी द्वारा सादिक हैदर दानिश
12. ए हिस्ट्री ऑफ तसव्वुफ इन इण्डिया द्वारा अतहर अब्बास रिज़वी पार्ट 1 व 2
13. मसाइले तसव्वुफ द्वारा मैकश अकबर आबादी
14. सूफिज़्म इट्स सैन्ट्स एण्ड शरायन द्वारा विशॉप सुबहान
15. असगर गौन्डवी द्वारा सलाम संदेलवी
16. शरीअत और तरीकत मौलाना अशरफ थानवी
17. तसव्वुफ की तारीफ और तारीख द्वारा शकील अहमद सिद्दीकी

(स) डिज़रटेशन

नोट :- विभागाध्यक्ष की स्वीकृती के उपरान्त किसी अदबी मोजू पर लगभग सौ पृष्ठों का डिज़रटेशन जो विभाग के किसी भी रिसर्च सुपरवाइजर की निगरानी में लिखा गया हो एवं कॉलेज के निर्देशानुसार समय पर परीक्षा प्रकोष्ठ/विभाग में प्रस्तुत किया जायेगा।

नवम प्रश्न पत्र - जनरल सर्वे ऑफ उर्दू लिटरेचर

समय 3 घंटे

अंक 100

कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर देने होंगे। प्रत्येक इकाई में एक प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

खण्ड 'अ'

- (1) अदब की तारीफ, अहमियत, अगराज व मकासिद
- (2) दकन में उर्दू शायरी की इबतेदा
- (3) उर्दू सहाफत - तहजीबुल अखलाक, अवध पंच, उर्दू-ए-मौअल्ला, और अल हिलाल
- (4) शिमाली हिन्द में उर्दू शायरी

खण्ड 'ब'

- (1) उर्दू रस्मुल खत - तारूफ खुसूसियात और इफादियत
- (2) फोर्ट विलियम कॉलेज

- (3) اलीگڑ تھریک
(4) ترککی پسند تھریک
(5) نژمے جدیہ کا آگاجو یرتیکا

خٹھ-س

- (1) گجل- کسیدا، مرسییا اور یروڈی
(2) ہندوستان کی تارکھے آجادی اور یرڈ شہر-آو-ادب
(3) یرڈ مے لوجت نلگاری اور فرہنگ نلویسی کی رلواکت
(4) یرڈ کی مہشہر (نلوی) اسناف
(5) راجسٹھان مے یرڈ ادب کا یرتیکا اور مہشہر شایر اور ادیہ سہایک پوساکے :

1. گجل اور مٹالا-آ-گجل دھارا ڈآ. یربادت برلوی
2. اسنافے ادب سٹپادیت دھارا آامیا یرڈ الیگڑ (ی.پی.)
3. اسنافے ادب دھارا یرم مٹوآ
4. فنه شایری-اآلاک دهلوی
5. یرڈ ادب آجادی کے باد دھارا آورشدول یرسلام
6. یرڈ آبان و ادب پر آک نآر دھارا ڈآ. سید سادک الی
7. آج کا یرڈ ادب دھارا ڈآ. ابوللئس سیدھیکی
8. یرڈ ادب کی آک سدی-ڈآ. سید ابوللا
9. تآکرا-شورا-آ-آیپور دھارا مولانا آهتاراموددین شامیل
10. راجسٹھان مے یرڈ کے سآ سال، یرڈ سٹمپوآیام آوڈور 1966، سٹپادک بھیدوللاہ آآن
11. ریاست ٹآک اور یرڈ شایری دھارا مآتار شامی
12. بلسمیل سیددی شآس اور شایر، سٹپادک نیشنل آکادمی دهلوی
13. سرگوشته گجل-آآار آساری
14. راجسٹھان مے یرڈ آبان و ادب 1857 تک ڈآ. آ.آف. عثمانی
15. آرماسک 'نآلستان' نمبر 11 اور 1
16. فآرٹ ولیم کآلج کی ادبی آیدماٹ دھارا آابعدا بنگم
17. آدیہ یرڈ تنکیہ اسول اور نآریات دھارا - ڈآ. شاریب ردولوی
18. یرڈ رسلولآت اور یرملا-آک-مولاکما-آب موهمد سهر
19. نرڈ نآم کا سفر - آلیلوررهمان آآمی
20. یرڈ مے ترککی پسند تھریک-آلیلوررهمان آآمی
21. یرڈ سہافت، آرؤما و یرادت-سید آیااللہ
22. لوجت نلویسی کے مسال-آپیآند نارنگ
23. تارکھے سہافت - آفآهآر آوآر

M.A. Urdu

ایم۔ اے، اردو

ایم۔ اے (پریولیس) مے چار اور ایم۔ اے (فائل) مے پنج۔ اس طرح کل نو پرے ہوگے۔ ہر ایک پر چہ نمبر کا ہوگا۔ آٹھان کا وقت فی پرچہ تین گھنٹے مقرر ہے۔ نمبروں کی تقسیم پر چہ وار حسب ذیل ہے۔

ایم۔ اے (پریولیس)

پرچہ اول :	نظم و غزل
پرچہ دوم :	نثر (داستان، ناول، افسانہ، ڈراما)
پرچہ سوم :	آکشل اسٹڈی آف اے پروڈر انٹراور پوسٹ
(1) کتاب (2) حالی (3) مولانا ابوالکلام آزاد (4) آبل (5) فیض (6) سر سید احمد خان (7) پرچہ چہارم :	ہسٹری آف اردو لٹریچر

ایم۔ اے (فائل)

پرچہ پنجم :	قصیدہ، مرثیہ، مثنوی
پرچہ ششم :	تقدید و تحقیق
پرچہ ہفتم (اے) :	سہی ڈیری آنگونج: قاری یا
پرچہ ہفتم (بی) :	طرح و آرا
پرچہ ہفتم (اے) :	رید آن لٹری ہیکس یا
پرچہ ہفتم (بی) :	تصوف یا
پرچہ ہفتم (سی) :	ڈزرتیشن
پرچہ آٹھم :	جزل رول آف اردو لٹریچر

☆☆☆☆

ایم۔ اے (پریولیس) اردو

پرچہ اول: نظم و غزل

وقت: تین گھنٹے
نوٹ: ہر حصہ مے سے کم از کم ایک سوال منتخب کرتے ہوئے کل پنج سوالات حل کرنا ہیں۔ حصہ الف کے دونوں سوالات لازمی ہیں۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔

حصہ الف

(1) مجوزہ غزلوں کے دس اشعار مے سے پنج اشعار کی تقدید ی تشریح

(۲) مجوزہ نظموں کے تین اقتباسات میں سے دو اقتباسات کی تنقیدی تشریح

حصہ ب

- (۱) غزل کی ہیئت اور منصف غزل پر عام تنقیدی سوالات
(۲) نصاب میں شامل غزل گو شعرا ولی، میر، غالب، داغ، اور فراق کی غزل کوئی پرسوالات۔

حصہ ج

- (۱) نظم کی ہیئت اور صنف نظم کے دیگر پہلوؤں پر عام تنقیدی سوالات
(۲) نصاب میں شامل نظم گو شعرا ظہیر، اکبر، اقبال، فیض اور جوش کی نظم نگاری پر تنقیدی سوالات۔
نصابی کتب:

(غزلیات)

- (۱) مطالعہ ولی از: شارب رودوی (رویف الف) پہلی بیس غزلیات
(۲) انتخاب کلام میر از: ڈاکٹر محمد حسن (رویف الف) پہلی بیس غزلیات
(۳) دیوان غالب از: مالک دمام (رویف ی) پہلی بیس غزلیات
(۴) آفتاب داغ --- (رویف ن) پہلی بیس غزلیات
(۵) گل نغمہ (فراق) --- پہلی بیس غزلیات

(مطلوبات)

- (۱) نظیر اکبر آبادی آدی نامہ، ہولی نامہ
(۲) اکبر آبادی اکبر نامہ، سب سے کر لیا لندن میں مکتبہ
”برقی کلیسا“ سید سے آج حضرت واحظ نے یہ کہا
(۳) طلوع اسلام، مسجد قرطبہ
(۴) مجھ سے پہلی ہی محبت مری محبوب نہ مانگ ، صبح آزادی
(۵) جاسن والیاں، شکستہ زعمال کا خواب

معاون کتب:

- (۱) ولی گجراتی از: ڈاکٹر ظہیر الدین مدنی
(۲) میر۔ حیات اور شاعری از: ڈاکٹر خواجہ احمد فاروقی
(۳) آہنگ غالب از: ڈاکٹر یوسف حسین خاں
(۴) اردو غزل از: ڈاکٹر یوسف حسین خاں
(۵) میر و میریات از: ڈاکٹر بجنوں گورکھپوری
(۶) غالب۔ شخص اور شاعر از: ڈاکٹر بجنوں گورکھپوری
(۷) کلیات اقبال (صدی ایڈیشن) ناشر ایجوکیشنل بک ہاؤس، علی گڑھ
(۸) روح اقبال از: ڈاکٹر یوسف حسین خاں

(۹) اقبال کی شعری زبان از: ڈاکٹر سید صادق علی

(۱۰) اقبال کے شعری اسالیب از: ڈاکٹر سید صادق علی

(۱۱) اکبر الہ آبادی سماجی و سیاسی مطالعہ از: ڈاکٹر افشاں ظفر

(۱۲) اقبال۔ فلسفی اور شاعر از: ڈاکٹر وقار عظیم

(۱۳) نئی نظم کا سنز از: ظلیل الرحمن اعظمی

(۱۴) نئی نظم کی کردش از: ڈاکٹر وزیر آغا

(۱۵) اردو میں طویل نظم نگاری از: آر۔ اے۔ کاظمی

(۱۶) نکلستان (سماجی رسالہ) راجستھان اردو اکادمی جے پور (جلد ۱۱، جولائی سے ستمبر ۱۹۹۰ء)

☆☆☆☆☆

M.A. (P.) Paper - II Urdu

پرچہ دوم: نثر (داستان، ناول، افسانہ اور ڈراما)

کل نمبر ۱۰۰

وقت: تین گھنٹے

نوٹ: ہر حصہ میں سے کم از کم ایک سوال منتخب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات حل کرنا ہیں۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔
پہلے سوال کا حصہ الف کہنا لازمی ہے

حصہ الف

(۱) مجوزہ نصاب میں شامل تین اقتباسات میں سے دو کی تشریح مع حوالہ سیاق و سباق

حصہ ب

(۱) داستان اور ناول پر عام سوالات

(۲) "باغ و بہار" (میرامن) توبہ البصوح (نذیر احمد) امر اوجان اودا (مرزا لہادی رسوا) پر تنقیدی سوالات

حصہ ج

(۱) افسانہ اور ڈرامے پر عام سوالات

(۲) واردات (پریم چند) ان داتا (کرشن چندر) سلورنگ (آغا حشر) اتارگی (انتیاز علی تاج) پر تنقیدی سوالات

نصابی کتب:

(۱) باغ و بہار از: میرامن

(۲) توبہ البصوح از: نذیر احمد

(۳) امر اوجان اودا از: مرزا لہادی رسوا

(۴) واردات از: پریم چند

(۵) ان داتا از: کرشن چندر

(۶) سلورنگ از: آغا حشر کاشمیری

(۷) اتارگی از: انتیاز علی تاج

معاون کتب:

(۱) فن داستان گوئی از: کلیم الدین احمد

(۲) نیا افسانہ از: ڈاکٹر وقار عظیم

(۳) اردو ناول کی تاریخ از: علی عباس حسینی

(۴) اردو ڈراما: تاریخ و تنقید از: عشرت رحمانی

(۵) باغ و بہار (مقدمہ) از: عشرت رحمانی

(۶) اردو ڈرامے کا ارتقاء از: عشرت رحمانی

(۷) پریم چند: کہانی کا ارتقاء از: ڈاکٹر حفصہ رضا

- (۸) داستان سے افسانہ تک از: ڈاکٹر وقار عظیم
(۹) غشی پریم چند - شخصیت اور کارنامے از: ڈاکٹر قرینیں
(۱۰) ہماری داستانیں از: ڈاکٹر وقار عظیم
(۱۱) اردو ڈراما - روایت اور تجزیہ از: ڈاکٹر عطیہ نشاط
(۱۲) اردو کی نثری داستانیں از: ڈاکٹر گیان چند جین
(۱۳) ناول کا فن از: ابوالکلام آسکھی
(۱۴) اردو داستان - تحقیق و تنقید از: ڈاکٹر قرالہدی فریدی

☆☆☆☆☆

M.A. (P.) Paper - III Urdu

پرچہ سوم

اسٹیشنل اسٹڈی آف اے پروزر انٹرا اور پوسٹ

- (۱) مرزا غالب (۲) مولانا حالی (۳) مولانا ابوالکلام آزاد (۴) علامہ اقبال
(۵) فیض احمد فیض (۶) سر سید احمد خاں (۷) پریم چند

کل نمبر ۱۰۰

وقت: تین گھنٹے

نوٹ: ہر حصہ میں سے کم از کم ایک سوال منتخب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات حل کرنا ہیں۔ حصہ الف کا پہلا سوال لازمی ہے۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔

حصہ الف

(۱) منتخب شاعر یا نثر نگار کے کلام میں سے نثری و منظوم دو اقتباسات کی تشریح۔

(اس سوال میں اندرونی رعایت موجود ہے گی)

(۲) منتخب شاعر یا نثر نگار کے سوانحی حالات پر سوالات

حصہ ب

(۱) منتخب شاعر یا نثر نگار کی علمی و ادبی خدمات کا تنقیدی جائزہ

حصہ ج

(۱) منتخب شاعر یا نثر نگار پر عمومی و تنقیدی سوالات۔

☆☆☆☆☆

M.A. (P.) Paper - IV Urdu

پرچہ چہارم: ہسٹری آف اردو لٹریچر

کل نمبر ۱۰۰

وقت: تین گھنٹے

نوٹ: ہر حصہ میں سے کم از کم ایک سوال منتخب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات حل کرنا ہیں۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔

M.A. (F.) Paper - V Urdu

ایم اے (فائنل) اردو
پرچہ پنجم: قصیدہ، مرثیہ، مثنوی

وقت: تین گھنٹے

نوٹ: ہر حصہ میں سے کم از کم ایک سوال منتخب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات حل کرتا ہیں۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔ پہلا سوال کرنا لازمی ہے۔

حصہ الف

- (۱) مجوزہ نصاب میں شامل قصیدہ، مرثیہ اور مثنوی سے ماخوذ اقتباسات کی تنقیدی تشریح
(۲) اردو قصیدہ نگاری کے فن اور تاریخ پر تنقیدی سوالات
(۳) مجوزہ نصاب میں شامل قصیدہ نگاروں (سودا، ذوق، محسن، کاکوروی) کی شاعری پر تنقیدی سوالات

حصہ ب

- (۱) اردو مرثیہ نگاری کے فن اور تاریخ پر تنقیدی سوالات
(۲) مجوزہ نصاب میں شامل مرثیہ نگاروں (حمیر، میر انیس، اور مرزا دبیر) کی طرز شاعری پر تنقیدی سوالات

حصہ ج

- (۱) اردو مثنوی کے فن اور تاریخی ارتقا پر تنقیدی سوالات
(۲) مجوزہ نصاب میں شامل مثنویوں (سحرالبیان: از میر حسن، گلزار نسیم: از ذیاب شکر نسیم، زہر عشق: از مرزا شوق) پر عمومی و تنقیدی سوالات
مجوزہ نصاب میں شامل انتخابات:

قصیدہ

- (۱) سودا
(۲) ذوق
(۳) محسن کاکوروی

مرثیہ

- (۱) حمیر
(۲) انیس
(۳) دبیر

مثنوی

- (۱) میر حسن
(۲) ذیاب شکر نسیم

حصہ الف

- (۱) اردو زبان کی ابتدا
(۲) دکن میں اردو نثر و نظم کا ارتقا
(۳) تاریخ ادب ہندی (دیر گاتھا کال، رتی کال، بھکتی کال)

حصہ ب

- (۱) شمالی ہند میں اردو نثر کا ارتقا
(۲) دبستان دہلی و لکھنؤ کی شاعری
(۳) اردو شاعری کی جدید اصناف - آزاد نظم - معراج نظم - مثنوی نظم

حصہ ج

- (۱) جدید شاعری
(۲) ترقی پسند ادب
(۳) اردو ادب پر مغربی اثرات
معاون کتب:
- (۱) تاریخ ادب اردو از: نور الحسن نقوی
(۲) دکن میں اردو از: نصیر الدین ہاشمی
(۳) مقدمہ تاریخ زبان اردو از: ڈاکٹر مسعود حسین خاں
(۴) لکھنؤ کا دبستان شاعری از: ابواللیث صدیقی
(۵) دہلی کا دبستان شاعری از: ڈاکٹر نور الحسن ہاشمی
(۶) تاریخ ادب اردو از: ڈاکٹر جمیل جاہلی
(۷) اردو کی لسانی تاریخ از: ڈاکٹر مرزا خلیل احمد بیک
(۸) ترقی پسند ادب از: علی سرواڑ جعفری
(۹) ہندی ادب کی تاریخ از: ڈاکٹر محمد حسن
(۱۰) نئے ادبی رجحانات از: ڈاکٹر اعجاز حسین
(۱۱) دکنی ادب کی تاریخ از: ڈاکٹر محی الدین قادری زور
(۱۲) اردو شاعری کا ارتقا از: ڈاکٹر شہناز انجم
(۱۳) اردو شاعری کا فنی ارتقا از: ڈاکٹر فرمان فتح پوری
(۱۴) اردو ادب پر مغربی اثرات از: ڈاکٹر حامدی کاشمیری

M.A. (F.) Paper - VI Urdu

پرچہ ہشتم: اردو تنقید اور تحقیق

وقت: تین گھنٹے

نوٹ: ہر حصہ سے کم از کم ایک سوال منتخب کرنے ہونے چاہئے۔ کل پانچ سوالات حل کریں۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔ کل نمبر ۱۰۰۔

حصہ الف:

- (۱) تنقید کی تعریف اور ماہیت
- (۲) عربی، فارسی اور انگریزی میں تنقید کے اصول اور نظریات
- (۳) تحقیق کی تعریف اور طریقہ کار
- (۴) تنقید اور تحقیق کا باہمی رشتہ

حصہ ب:

- (۱) ابتدائی تنقیدی نثر کے۔ بحوالہ نکات اشعار، تذکرہ شعرائے اردو، گھنٹن بے بخار
- (۲) اردو تحقیق نگاری کی تاریخ
- (۳) محلی تنقید: غزل، نظم، مرثیہ، ناول، افسانہ اور ڈراما

حصہ ج:

- (۱) تنقید کے مختلف اسالیب: تاریخی تنقید، اشتراکی تنقید، نفسیاتی تنقید، ہمکنی اور ماہجدید تنقید کا تعارف
- (۲) اردو کے اہم نقاد: حالی، شبلی، احتشام حسین، مجتوں گورکھپوری، آل احمد سرور، کلیم الدین احمد، محمد حسن، اور محسن الرحمن فاروقی
- (۳) عبدالحق اور محمود شیرانی کی تحقیقی خدمات
- (۴) "بارغ و بہار" مرتب: رشید حسن خاں کا خصوصی مطالعہ (صرف مقدمہ)

معاون کتب:

- (۱) کلشن کی تنقید کے چند مسائل از: طاہر سمیل
- (۲) فن افسانہ نگاری از: وقار مجسم
- (۳) قاری اساس تنقید از: گوپی چند نارنگ
- (۴) مبادی تحقیق از: ٹی۔ اے۔ طلوی
- (۵) مغربی تنقید کے اصول از: سجاد باقر رضوی
- (۶) معاصر اردو تنقید۔ مسائل و مہلانات از: شارب رودلوی
- (۷) تحقیق کا فن از: ڈاکٹر گیان چند جین
- (۸) بارغ و بہار مرتب: رشید حسن خاں (صرف مقدمہ)
- (۹) مقدمہ شعرو شاعری از: سولانا حالی
- (۱۰) شعرا لہجہ (حصہ اول، دوم) از: مولانا شبلی

(۳) مرزا شوق زہر عشق
معاون کتب:

- (۱) اردو قصیدہ نگاری کا تنقیدی جائزہ از: ڈاکٹر محمود امجدی
- (۲) اردو میں قصیدہ نگاری از: ابوالخیر عمر
- (۳) اردو مرثیہ از: سجاد حسین
- (۴) اردو مرثیہ کا ارتقا از: ڈاکٹر سجاد الزماں
- (۵) موازنہ انیس و دہدیر از: شبلی نعمانی
- (۶) اردو مثنوی شمالی ہند میں از: ڈاکٹر گیان چند جین
- (۷) اردو مثنوی کا ارتقا از: عبدالقادر سروری
- (۸) اردو مثنوی نگاری از: ڈاکٹر محمد سمیل
- (۹) انیس شاعری از: ڈاکٹر فضل امام
- (۱۰) اردو مرثیہ نگاری از: ایم ہانی اشرف
- (۱۱) اردو قصیدہ نگاری از: ایم ہانی اشرف

☆☆☆☆☆

M.A. (F) Paper - VII (A) Urdu

پرچہ رہنقلم (الف) سبسی ڈیری لنگوتج (فارسی)

وقت: تین گھنٹے
نوٹ: ہر حصہ میں سے کم از کم ایک سوال منتخب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات حل کرتا ہیں۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔ پہلا سوال لازمی ہے۔

کل نمبر ۱۰۰

- (۱۱) اردو تحقیق۔ مسائل و تجزیہ
(۱۲) تنقیدی نظریات (حصہ اول و دوم)
(۱۳) اردو تنقید کے بنیادی مسائل
(۱۴) اردو ناول کی تنقیدی تاریخ
(۱۵) اردو ڈراما

از: آل احمد سرور

از: احسن فاروقی

از: عشرت رحمانی

☆☆☆☆☆

حصہ الف

- (۱) نصاب میں شامل تین نثری اقتباسات میں سے دو کا اردو میں ترجمہ مع حوالہ سیاق و سباق ۲۰
(۲) نصاب میں شامل مثنویوں میں سے پانچ اشعار کی اردو میں تشریح مع حوالہ سیاق و سباق ۱۵+۱۵=۳۰
(۳) مجوزہ نصاب میں شامل غزلوں میں سے پانچ اشعار کی تشریح یا نصاب میں شامل دور باعمیات کی تشریح مع حوالہ شاعر۔

حصہ ب

- (۱) نصاب میں شامل کسی ایک شاعر یا نثر نگار کی حیات اور ادبی خدمات پر سوالات ۲۰
(۲) نصاب میں شامل کسی نظم یا سبق کا خلاصہ (اردو میں)

حصہ ج

- (۱) ایک اردو اقتباس یا جملوں کا فارسی میں ترجمہ (دس میں سے پانچ جملے) ۱۵
(۲) فارسی قواعد: درج ذیل اصطلاحات کی مع مثال اردو میں تعریف۔ (دس میں سے کوئی پانچ) ۱۵
(۱) اسم (۲) ضمیر (۳) صفت (۴) فعل (۵) اسم مقبول (۶) استعارہ (۷) مصدر (۸) مضارع
(۹) فعل ماضی اور اس کی اقسام (۱۰) حال (۱۱) مستقبل (۱۲) ایہام (۱۳) تضاد (۱۴) تشبیہ
(۱۵) استعارہ (۱۶) لفظ و نثر مرتب و غیر مرتب (۱۷) مراعات النظر

نصابی کتب:

- (۱) انتخاب نثر و نظم فارسی برائے ایم اے ترتیب: شعبہ فارسی مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
ہدایت: درج ذیل حصہ نصاب میں شامل نہیں ہے۔

- (الف) نظم: (۱) مثنوی امیر خسرو (۲) غزلیات غالب
(ب) نثر: (۱) قابوس نامہ (۲) رقصات عالمگیری

معاون کتب:

- (۱) فارسی گرامر
(۲) ایرانی زبان کا قاعدہ
(۳) تاریخ ادبیات ایران (اردو ترجمہ) از: سید مبارز الدین رفعت

☆☆☆☆☆

M.A. (F.) Paper - VII (B) Urdu

پرچہ رہنمائی (ب) طنز و مزاح

کل نمبر ۱۰۰

وقت: تین گھنٹے
نوٹ: ہر حصے سے کم از کم ایک سوال منتخب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات حل کرنا ہیں۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔ پہلا لازمی ہے۔

حصہ 'الف'

(۱) طنز و مزاح، بذلہ، نئی و طرافت کی تعریف اور آقا ناز و ارتقا

حصہ 'ب'

(۱) اردو میں معاصرانہ مزاحیہ ادب
(۲) خنداں (رشید احمد صدیقی) پطرس کے مضامین (پطرس بخاری) بہر حال (بجلی حسین) پر عمومی و تنقیدی سوالات

حصہ 'ج'

(۱) کلیات اکبر (از: اکبر الہ آبادی) صرف مزاحیہ حصہ (مترجم: رضوانہ نقوی)
منہو کے افسانے (از: سعادت حسن منٹو) زرگزشت (از: مشتاق احمد پوٹلی)
آلات درخت (از: کرشن چندر) راگ نمبر (از: شفیق فرحت) پر عمومی و تنقیدی سوالات

نصابی کتب:

- (۱) خنداں از: رشید احمد صدیقی
(۲) پطرس کے مضامین از: پطرس بخاری
(۳) بہر حال از: بجلی حسین
(۴) کلیات اکبر از: اکبر الہ آبادی (صرف مزاحیہ کلام)
(۵) مترجم و نقوی از: رضوانہ نقوی (صرف ابتدائی ۵۰ صفحات)
(۶) منہو کے افسانے از: سعادت حسن منٹو
(۷) زرگزشت از: مشتاق احمد پوٹلی
(۸) آلات درخت از: کرشن چندر
(۹) راگ نمبر از: شفیق فرحت

معاون کتب:

- (۱) علی گڑھ میگزین طنز و مزاح نمبر
(۲) طنزات و مضحکات از: رشید احمد صدیقی
(۳) اردو ادب میں طنز و مزاح از: وزیر آغا
(۴) رسالہ شاہکار طنز و مزاح نمبر
(۵) رسالہ آجکل طنز و مزاح نمبر

- (۶) اردو ادب میں طنز و مزاح از: فرقت کاکوروی
(۷) جدید اردو ادب از: ڈاکٹر محمد حسن
(۸) آج کا اردو ادب از: ایوب الیٹ صدیقی
(۹) اردو ناول میں طنز و مزاح از: طبع زیدی
(۱۰) اردو ادب میں طنز و مزاح از: طاہر تونسوی

☆☆☆☆☆

M.A. (F.) Paper - VIII A, B, C Urdu

پرچہ ہشتم

(الف) مضمون نگاری یا (ب) تصوف یا (ج) ڈزرنیشن

پرچہ ہشتم (الف) مضمون نگاری

Paper - VIII (A)

کل نمبر ۱۰۰

وقت: تین گھنٹے

نوٹ: اس پرچہ میں دس موضوعات میں سے صرف دو پر مفصل جوابات دینے ہوں گے۔ دونوں مضمون ۵۰ نمبر کے ہوں گے۔

۵۰+۵۰=۱۰۰

پرچہ ہشتم (ب) تصوف Paper - VIII (B)

کل نمبر ۱۰۰

وقت: تین گھنٹے

نوٹ: ہر حصہ میں سے کم از کم ایک سوال منتخب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات حل کرنا ہیں۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔

حصہ الف

(۱) تصوف کی تعریف اور روایات (۲) ہندوستان میں سنی سیرم کا ارتقا (۳) تصوف کا خصوصی عہد

حصہ ب

(۱) وحدت الوجود اور وحدت الشہود (۲) تصوف: ہندوستانی تصور اور تہذیبی تحریک

(۳) تصوف کا ہندوستان سماج پر اثر

حصہ ج

(الف) تصوف میں شریعت اور طریقت کا تصور

(۱) خواجہ معین الدین چشتی (۲) بابا شیخ فرید (۳) خواجہ نظام الدین اولیا

(ب) اردو نثر و نظم میں تصوف

(۱) خواجہ مخدوم (۲) بندہ نواز گیسو دراز (۳) شیخ مرہان الدین (۴) دلی (۵) سرانج

(۶) مرزا مظہر جان جاناں (۷) میر (۸) درد (۹) اصغر گوٹوی

معاون کتب:

(۱) انسائیکلو پیڈیا آف اسلام از: مسیحیج

(۲) تاریخ مشائخ چشت از: کے۔ اے۔ کاشی

(۳) آئین انٹروڈکشن نو اسلام مسلم از: اے۔ سی۔ نسیمی

(۴) اسلام کا اثر ہندوستانی تمدن پر از: ڈاکٹر تارا چند

(۵) نواد النواد میر حسن علانی نسیمی

(۶) کشف الحجب داتا گنج بخش جویری

(۷) کتاب العلماء	---
(۸) آئینہ مصحف	از: اعجاز حسین
(۹) تصوف اسلام	از: مولانا عبدالماجد دریا آبادی
(۱۰) مباحث و مسائل	از: ضیا احمد بدایونی
(۱۱) تصوف اور اردو شاعری	از: صادق حیدر وائش
(۱۲) اے سٹری آف تصوف ان انڈیا	از: الطہر عباس رضوی (حصہ اول و دوم)
(۱۳) مسائل تصوف	از: میکیش اکبر آبادی
(۱۴) صوفی ازم اٹس سینٹس اینڈ شراہن	از: بشپ سبحان
(۱۵) اصغر گوٹوی	از: سلام سندیلوی
(۱۶) شریعت اور طریقت	از: مولانا اشرف علی تھانوی
(۱۷) تصوف کی تعریف اور تاریخ	از: بشکیل احمد صدیقی

پرچہ ہشتم (ج) ڈزرنیشن Paper - VIII (C)

نوٹ: صدر شعبہ کی منظوری کے بعد کسی ایک ادبی موضوع پر تقریباً سو صفحات پر مشتمل ڈزرنیشن جو شعبہ کے کسی بھی ریفرنس اور انڈر (مگراں) کی نگرانی میں لکھا گیا ہو اور کالج کی ہدایات کے مطابق شعبہ امتحانات میں پیش کیا جائے گا۔

☆☆☆☆☆

M.A. (F.) Paper - IX

پرچہ نہم: جنرل سروے آف اردو لٹریچر

وقت: تین گھنٹے

نوٹ: ہر حصہ میں سے کم از کم ایک سوال منتخب کرتے ہوئے کل پانچ سوالات حل کرنا ہیں۔ تمام سوالات کے نمبر مساوی ہیں۔

حصہ الف

(۱) ادب کی تعریف، اہمیت، اغراض و مقاصد

(۲) دکن میں اردو شاعری کی ابتدا (۳) اردو صحافت: تہذیب الاخلاق، اودھ پنچ، اردوئے معلیٰ اور الہلال (۴) شمالی ہند میں اردو شاعری

حصہ ب

(۱) اردو رسم الخط: تعارف، خصوصیات اور افادیت (۲) نورت و نظم کالج

(۳) علی گڑھ تحریک (۴) ترقی پسند تحریک (۵) نظم جدید کا آغاز دارقنا

حصہ ج

(۱) غزل، قصیدہ، مرثیہ اور بیروڈی (۲) ہندوستان کی تحریک آزادی اور اردو شعروادب

(۳) اردو میں لغت نگاری اور فرہنگ نویسی کی روایت (۴) اردو کی مشہور ترین اصناف

(۵) راجستھان میں اردو ادب کا ارتقا اور مشہور شاعر اور ادیب

معاون کتب:

از: ڈاکٹر عبادت بریلوی	(۱) غزل اور مطالعہ غزل
چاندرا روپلی گڑھ	(۲) اصناف ادب
از: امام مرتضیٰ	(۳) اصناف ادب
از: اخلاق دہلوی	(۴) فن شاعری
از: خورشید الاسلام	(۵) اردو ادب آزادی کے بعد
از: ڈاکٹر سید صادق علی	(۶) اردو زبان و ادب پر ایک نظر
از: ابواللیث صدیقی	(۷) آج کا اردو ادب
از: ڈاکٹر سید عبداللہ	(۸) اردو ادب کی ایک صدی
از: مولانا احترام الدین شاکل	(۹) تذکرہ شعرائے سب سے پور
اردو سپریم جو دسمبر ۱۹۶۶ء۔ مرتب: وحید اللہ خاں	(۱۰) راجستھان میں اردو کے سو سال
از: مختار حسین	(۱۱) ریاست ٹونک اور اردو شاعری
مرتبہ نیشنل اکادمی دہلی	(۱۲) نسل سعیدی۔ شخص اور شاعر
از: ڈاکٹر اے۔ ایف عثمانی	(۱۳) راجستھان میں اردو زبان و ادب ۱۸۵۷ء تک
از: اختر انصاری	(۱۴) سرگزشت غزل
جولائی سے ستمبر ۱۹۹۰ء	(۱۵) سہ ماہی "نخلستان" جلد ۱۱ شمارہ ۲
از: عابدہ بیگم	(۱۶) فورٹ ولیم کالج کی ادبی خدمات
از: ڈاکٹر شارب روہولی	(۱۷) جدید اردو تنقید۔ اصول و نظریات
از: ابو محمد عمر	(۱۸) اردو رسم الخط۔ املا ایک خاکہ
از: ڈاکٹر ظلیل الرحمن اعظمی	(۱۹) نئی نظم کا سفر
از: ظلیل الرحمن اعظمی	(۲۰) اردو میں ترقی پسند تحریک
از: سید ضیاء اللہ	(۲۱) اردو صحافت ترجمہ و تراویح
از: گوہنی چند نارنگ	(۲۲) لغت نویسی کے مسائل
از: اختر کھوکھر	(۲۳) تاریخ صحافت

☆☆☆☆☆